

Tekniska förvaltningen

Johanna Näslund

T.f. förvaltningschef (t.o.m. 1 aug 2020)

Svar om inköp av vattenrutschbanor till Kristianstads badrike

Vi har tagit del av er kritik mot inköpsprocessen av vattenrutschbanor till Kristianstads badrike. Vår uppfattning är att inköpet har följt de lagar, regler och principer som vi i kommunen har att förhålla oss till och att det inte råder någon intressekonflikt. Inte heller skiljer sig upphandlingsformen för vattenrutschbanor från alla andra inköp till badhusbygget, som alla görs inom ramen för samverkansentreprenad (partnering) – helt enligt LOU – på grund av projektets stora komplexitet.

Här redovisar vi svar på de punkter med frågeställningar som finns i sammanfattningen i er skrivelse. Under rubriken övrigt finns punkter med påståenden och frågor som framförs i den övriga skrivelsen.

- Malmsten uppfattning är att upphandlingsförfarandet av vattenrutschbanor inte följt grundläggande principer som skall beaktas av en upphandlande myndighet. Likabehandlingsprincipen och transparens tycks vara övergiven genom partneringsupplägg.

Svar: Kristianstads kommun följer gällande lagar, regler och grundläggande principer för alla inköp till Kristianstads badrike. Projektet har upphandlats som totalentreprenad i samverkan (partnering) enligt lagstiftningen i LOU och samverkansentreprenör blev Peab AB.

Partnering är en vedertagen, strukturerad metod för beställare/byggherre, konsult och entreprenör att samverka genom hela genomförandet av byggprojektet. Formen är lämplig vid stora, tekniskt komplicerade projekt, eller projekt med många osäkra faktorer, alltså för projekt som är svåra att fullständigt definiera och därmed olämpliga att upphandla som byggentreprenad på fast pris. Kristianstads kommun har goda erfarenheter från partnering i byggprojekten Kristianstad Arena, Rådhus Skåne och Kristianstads arenaområde med flera och har valt samverkansformen även för badhusprojektet.

Samverkansentreprenören genomför projektet utifrån det kontrakt som har tecknats och alla inköp inom ramen för projektet görs av entreprenören, inte av en upphandlande myndighet. De är inte upphandlingspliktiga enligt LOU.

I en upphandling enligt LOU måste mycket specificerade krav ställas i ett tidigt skede. Det innebär att man tidigt låser sig vid en viss lösning, även om det under projektets gång visar sig att andra lösningar skulle fungera bättre eller bli mer kostnadseffektiva.

En samverkansentreprenad håller öppet för större flexibilitet och innebär att justeringar och förbättringar kan göras under projektets gång. Leverantörernas kunskap, erfarenheter och egna förslag kan tas tillvara och komma projektet till godo. Kommunen agerar i sin beställarroll genom att ange vissa funktionskrav. Kommunen ska också enligt avtalet – genom styrgruppen – godkänna vissa övergripande beslut och beslut i frågor som ligger nära själva verksamheten.

Oavsett samverkansentreprenad eller inte så gäller likabehandling och det är vår uppfattning att så också har skett. Däremot råder aldrig full transparens i någon upphandlingsform, eftersom lagen förhindrar utlämnande av känsliga affärsuppgifter och vi är skyldiga att maska offerter när de lämnas ut som allmänna handlingar (31 kap 16 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen) Kommunen får heller inte peka ut en viss leverantör eller produkt så att en annan leverantör diskrimineras. Även om inköpen inte görs inom ramen för LOU har kommunen skyldigheter som grundar sig på kommunallagen och regeringsformen, bland annat i fråga om regler om saklighet och opartiskhet. Det finns inget utrymme för att exempelvis prioritera ett lokalt företag eller avvisa ett företag för att det finns synpunkter på ägarförhållanden.

- Under upphandlingsprocessen har man från kommunens sida ändrat inriktning om vad man vill köpa men inte förmedlat detta självmant. Det är inte långsökt att få uppfattningen att kommunen till och med försökt förhindra ömsesidig information om ändrad inriktning.

Svar: Projektgruppen avvisar anklagelserna om att det – avsiktligt eller oavsiktligt – skulle ha undanhållits några relevanta underlag eller informationer. Alla anbudsgivare har getts samma förutsättningar till inköpet av vattenrutschbanor och fick samma möjlighet att redovisa sin helhetslösning. Under projektets gång har förutsättningarna för många delar av projektet förändrats. Bland annat justerades fallhöjden för vattenrutschbanor. Det tidiga informationsinhämtandet som gjordes av arkitektfirman 2018 och 2019 var endast ett sätt att skapa en grov kostnadsbild och har aldrig av badhusprojektet betraktats som några skarpa anbudsfrågningar. Tvärtom ville badhusgruppen utnyttja de möjligheter som en partneringsamverkan ger och invänta de lösningar leverantörerna kunde erbjuda

vid förfrågningstillfället.

Vid mötena med de tre leverantörerna har vi förklarat att vi välkomnade egna, kreativa helhetslösningar för vattenrutschbanorna. Vi framhöll att det fanns stor öppenhet för respektive leverantörs förslag och att de flesta måtten var justerbara och kunde anpassas.

Inför mötet fick alla leverantörer – som ni själva påpekar i er skrivelse – ritningsunderlag med flera olika alternativ. Så gjorde vi just för att betona att det inte fanns någon förutbestämd lösning, utan att varje leverantör utifrån den information som lämnades ut hade en chans att presentera sitt erbjudande och att lämna synpunkter på ritningarna.

Det är olyckligt om Malmstens representanter i sitt tankesätt har låst sig vid tidiga prisförfrågningar, arkitektskisser och systemhandlingar och om missförstånd har lett till att ni inte kände er fria att presentera ert mest attraktiva alternativ.

- Vid utvärdering av offerter har man inte jämfört likvärdiga produkter utan som synes valt att jämföra Malmstens dyraste vattenrutschbana, och den enligt gällande systemhandlingen efterfrågade, med en mindre vattenrutschbana som endast kan levereras av en tillverkare i världen, den önskade och nu valda leverantören. Med en rättvis jämförelse är Malmstens offererade vattenrutschbanor cirka 2 till 2.5 miljoner kronor billigare än de som handlats upp.

Svar: Det finns inga ingående krav från systemhandlingar eller andra handlingar som skulle kunna begränsa inköpet till en viss rutschbanetyp eller en viss leverantör. De anbud som har bedömts är de som lämnades av respektive leverantör vid offerttillfället. Alla fick samma förhandsinformation och möjlighet att välja vilka förslag de ville presentera. Beslutet togs sedan utifrån vilken lösning som ansågs vara den mest attraktiva för badhusbesökarna och den mest kostnadseffektiva för projektet.

Det finns ingen grund för ert påstående om att projektgruppen har haft en "önskad" leverantör. Kommunen varken vill eller får ställa krav på att en förutbestämd entreprenör ska få leverera.

Tyska Wiegand redovisade det mest attraktiva förslaget. Det hade varit fullt möjligt anpassa ritningarna till den lösning de erbjöd, men priset i offerten var för högt för att det tyska alternativet skulle kunna vägas in i slutbedömningen. I den slutliga utvärderingen bedömdes Klarers vattenrutschbanor vara den bästa totallösningen av de två förslag som återstod. Vem som är svensk agent för den schweiziska producentens rutschbanor kan kommunen inte ha några synpunkter på.

- Utvärdering om kvalitet, kapacitet, driftskostnad och investering tycks dels vara skönsmässiga och dels felaktiga. Man har frågat efter en buss men valt att likställa en buss med en minibuss. Man har till fullo utnyttjat möjlighet att sekretessbelägga anbudsjämförelser men trots detta lyser det igenom att man jämfört helt olika produkter, både till storlek, längd, fallhöjd, kapacitet, attraktioner, investerings- och driftskostnad.

Svar: För att utgå ifrån er egen liknelse, så skulle vi snarare vilja beskriva det som att vi ställde en öppen fråga om lämpligaste fordon och förväntade oss att ni leverantörer skulle presentera det bästa alternativet för denna speciella transport. Vi har inte kunnat jämföra några andra lösningar än de som leverantörerna erbjöd i sina offerter.

Varje leverantör tror givetvis på sin egen produkt och varje gång en köpare väljer en annan tillverkare kan det uppfattas som felaktigt. Alla varumärken och modeller har sina fördelar och nackdelar. Vi har läst på om produkterna, talat med andra som har erfarenheter, vägt prioriteringar, jämfört kvalitet, prestation och utseende, funderat, diskuterat, lyssnat och slutligen gjort en sammanvägning. Beslutet bygger på en rad avvägningar och bedömningar av vad som passar bäst in på behov och förutsättningar. På samma sätt görs de övriga valen i en stor byggentreprenad – oavsett om det handlar om fönster, ventilationsanläggningar eller vattenrutschbanor.

Det är vår skyldighet att sekretessbelägga känsliga uppgifter i offerter när de lämnas ut som allmänna handlingar (31 kap 16 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen. Det gäller oavsett upphandlingsform. Därför reagerar vi starkt mot beskrivningen att kommunen "till fullo utnyttjat möjlighet att sekretessbelägga" vissa handlingar. Reglerna som följer av tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen är tvingande för offentliga företrädare. Om vi bryter mot regelverket, exempelvis genom att röja uppgifter eller handlingar som ska vara sekretessbelagda, är det straffsanktionerat enligt brottsbalken. Det är således inte något som kommunen kan välja att följa eller inte.

Vi har inte haft någon förutbestämd och specificerad lösning för vattenrutschbanor, utan har bett er leverantörer att leverera förslag inom förhållandevis vida ramar. Som för många andra komponenter i bygget så har det funnits mått inritade i tidiga handlingar, men vi har också kommunicerat att måtten var justerbara.

- Trots skriftligt påtalande om att intressekonflikt råder mellan Vattenkvalité och WeGroup så har kommunen valt att inte beakta detta utan anger att de inte har någon uppfattning om ägarkonstellationer samt anser inte att detta skulle vara relevant – en uppfattning som inte delas av svenska domstolar. Dessutom beaktar en offentligt finansierad verksamhet inte att Vattenkvalité enligt senaste kända årsredovisning redovisar ett negativt eget kapital om minus 2 miljoner, en diskvalificeringsgrund i offentliga upphandlingar enligt

LOU.

Svar: Med en intressekonflikt avses sådana situationer där personal hos den upphandlande myndigheten eller en leverantör av upphandlingstjänster som agerar på den upphandlande myndighetens vägnar som deltar i genomförandet av upphandlingsförfarandet eller kan påverka resultatet av förfarandet direkt eller indirekt har ett finansiellt, ekonomiskt eller annat personligt intresse som kan ses som komprometterande för dess opartiskhet och oavhängighet under upphandlingsförfarande (artikel 24 upphandlingsdirektivet 2014/14/EU).

Ingen konsult har anlåtats för förfrågningsunderlag, förhandling, utvärdering eller beslut i den här inköpsprocessen och därmed är ägarförhållandena inom badbranschen inte relevanta i sammanhanget. Ingen som har deltagit i processen har något finansiellt, ekonomiskt eller annat personligt intresse i affären. De domar ni hänvisar till berör andra sakförhållanden.

Lagstiftningens krav på saklighet och opartiskhet innebär att kommunen i sin bedömning av ett inköp inte får lov att låta sig påverkas av vem leverantören är, exempelvis genom att gynna ett lokalt företag eller ett företag som man av andra skäl har goda relationer med. Utvärderingen görs endast utifrån bedömningen av vilken av de erbjudna produkterna eller tjänsterna som är bäst för badhuset.

Vi är därmed skyldiga att bortse från vem som äger ett företag, var det är placerat och var det tillverkar sin utrustning, så länge som företaget inte bryter mot några lagar.

Kommunen har sin affärsrelation med samverkansentreprenören. I entreprenadavtalet för Kristianstads badrike står inskrivet att entreprenören har ansvar för att kontrollera att underleverantörer kan fullgöra sina skyldigheter. Har entreprenören avgjort att en underentreprenör har tillräcklig stabilitet – inklusive ekonomisk – för att få leverera, så har kommunens projektgrupp inte någon anledning att ifrågasätta det ytterligare.

- Vår uppfattning är att Kristianstad Kommun bör tillsätta en oberoende extern granskning av upphandlingsförfarandet av vattenrutschbanor så att klarhet kan bringas i hur förfarandet gått till. Det bör ligga i en svensk myndighets egenintresse att följa likabehandlings- och transparensprincipen, oavsett om man handlar upp genom Lag om Offentlig Upphandling, LOU, eller via ett partneringskontrakt. Omvärdering av tilldelning bör ske även om detta skulle medföra kostnader för kommunen.

Svar: Projektgruppen är trygg i sin övertygelse om att gällande lagar, regler och principer för samverkansentreprenaden har följts.

Tilldelningen av inköpet är redan utförd och är inte överprövningsbar. Det kontrakt som har tecknats kan inte rivas upp. Kontraktet för vattenrutschbanorna har precis samma tyngd som kontraktet med Malmsten för de höj- och sänkbara bottnarna till bassängerna. Inte heller det kommer att brytas, oavsett om någon konkurrent skulle inkomma med synpunkter på inköpet.

Frågan om en granskning hanteras av kommundirektören vid senare tillfälle.

Övrigt

Malmsten skriver att en upphandlande myndighet måste upptäcka och åtgärda intressekonflikter och lyfter fram att företaget i mitten av januari påtalat ägarrelationer "samt att en representant från projektgruppen är styrelseledamot i SBB – Svenska Badbranschen – där Mille Örnmark är styrelseordförande och Vattenkvalitets anbudsgivare sekreterare".

Några intressekonflikter har inte förekommit i den här inköpsprocessen. Ingen deltagare har ett sådant finansiellt, ekonomiskt eller annat personligt intresse att det skulle kunna ses som komprometterande för opartiskhet och oavhängighet – även om det hade rört sig om en upphandling enligt LOU.

Organisationen Svenska Badbranschen (SBB) har till syfte att stärka badliv och simkunnighet i landet och vill samla alla som arbetar inom bad, pool och spa. Bland medlemmarna ingår ett stort antal kommuner med badhus, liksom olika företag inom badbranschen. Kommunen har en ledamot i SBB:s styrelse. Hon är – liksom ordföranden och sekreteraren – vald vid organisationens årsmöte av medlemmarna, där även Malmsten ingår. Vi är stolta över att ha en badmästare med ett så gott renommé och förtroende i badkretsar att hon, som en av tre representanter för kommunala badhus i landet, väljs till en förtroendepost i en nationell organisation.

Kommunen deltar i en rad branschorganisationer. Vi gör så för att kunna bedriva vår verksamhet på ett professionellt sätt och ta del av utvecklingen inom området. Deltagandet höjer kompetensen hos våra medarbetare. Professionella kontakter med personer från olika företag i branschen är naturliga och nödvändiga för den som har en kvalificerad tjänst inom badhusverksamhet och det finns inga skäl att försöka misstänkliggöra någon för sådana relationer.

Malmsten kommenterar projektledarens anteckningar för vattenrutschbanorna på sida 8 i sin skrivelse. De poäng som hänvisas till är projektledarens minnesanteckningar för de diskussioner som förts och är inte ett formellt beslutsunderlag. Det är en sammanfattning av diskussionerna och ska inte ses som ett heltäckande underlag för inköpet eller dess process. Det har varit en omfattande diskussion i en grupp bestående av tjänstemän från kommunen och representanter från samverkansentreprenören, som också har inhämtat

synpunkter och erfarenheter från andra badhus. Beslut har fattats i projektets styrgrupp. Själva inköpet görs av entreprenören. Att Malmsten inte delar projektgruppens bedömning vad gäller rutschbanornas kvaliteter och möjligheter behöver i sig inte betyda att fel är begångna.

Johanna Näslund
T.f. förvaltningschef, t.o.m. 1 augusti 2020

Anders Magnusson
Beställarens ombud